

บทคัดย่อ

หลักเกณฑ์การเขียนใหม่ในภาษาเยอรมัน : ข้อดีและปัญหา สำหรับผู้เรียนคนไทย

ตั้งแต่ปี ค.ศ 1998 เป็นต้นมา ได้มีการนำหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ในภาษาเยอรมัน มาใช้อย่างเป็นทางการในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในประเทศที่ใช้ภาษาเยอรมันเป็นภาษาราชการอีกสองประเทศคือ สาธารณรัฐออสเตรีย และสมาพันธรัฐสวิส หลักเกณฑ์การเขียนใหม่นี้มีผลบังคับใช้ตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างสามประเทศนี้เช่นกัน บทความนี้อธิบายหลักการของอักษรวิธีภาษาเยอรมัน และวิเคราะห์ให้เห็นถึงทั้งข้อดีและปัญหาของหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ของภาษาเยอรมันในแง่ของการนำหลักเกณฑ์เหล่านี้ ไปใช้สอนแก่ผู้เรียนคนไทยและการนำหลักเกณฑ์ใหม่ไปใช้ในการเขียน

Abstract

The New German Orthographical Rules: Advantages and Problems for Thai Learners

Since 1998 the new German orthographical rules have been officially imposed in the Federal Republic of Germany. In the other two countries, where German is the official language, the Republic of Austria and the Swiss Confederation, the new German orthographical rules have also been brought into effect according to an agreement among these three countries. This paper explains the principles of German orthography and analyses the advantages and problems of the new rules with regard to the teaching of these rules to Thai students and the way they are applied in writing.

หลักเกณฑ์การเขียนใหม่ในภาษาเยอรมัน

: ข้อดีและปัญหา สำหรับผู้เรียนคนไทย

วิไลดา ศรีอุฬารพงศ์^๑

บทนำ

หลักเกณฑ์การเขียนในภาษาเยอรมัน แบ่งออกเป็น 5 หมวดคือ หลักเกณฑ์การสะกดคำ การขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวใหญ่หรืออักษรตัวเล็ก การเขียนคำแยกกันหรือติดกัน การแยกคำเมื่อสิ้นสุดบรรทัด และการใส่เครื่องหมายวรรคตอน

การสร้างแบบแผนวิธีการเขียนภาษาเยอรมันมีรากฐานสำคัญมาจากข้อเสนอของดูเดิน (Duden) และพจนานุกรมฉบับปี ค.ศ. 1901 ของเขา ในปี ค.ศ. 1998 ได้มีการปฏิรูประบบการเขียนภาษาเยอรมันตามข้อเสนอของคณะทำงานซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอักษรวิธียของภาษาเยอรมันจากประเทศที่ใช้ภาษานี้เป็นภาษาราชการทั้ง 3 ประเทศ คือ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐออสเตรีย และสมาพันธรัฐสวิส ในการปฏิรูปครั้งนี้ได้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและกำหนดหลักเกณฑ์การเขียนของภาษาเยอรมันขึ้นใหม่เพื่อให้มีแบบมาตรฐานเดียวกัน สำหรับใช้ในการเขียนภาษาเยอรมัน

๑ บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ ต้องการวิเคราะห์ว่าหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ในภาษาเยอรมันจะมีข้อดีหรือประโยชน์อย่างไรสำหรับผู้เรียนคนไทย ตลอดจนชี้ให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการนำหลักเกณฑ์ใหม่มาใช้ในการเขียน และเสนอแนะแนวทางสำหรับการเรียนการสอนหลักเกณฑ์ดังกล่าว

ในตอนต้นนี้เป็นการแนะนำให้ผู้อ่านรู้จักระบบตัวเขียนของภาษาเยอรมัน และอธิบายหลักการของอักษรวิธียภาษาเยอรมัน ที่ใช้เป็นแม่บทในการกำหนดวิธีการเขียนภาษา นี้ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างหลักการดังกล่าวกับหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ สิ่งเหล่านี้เป็นความรู้ทางภาษาศาสตร์ที่จะช่วยให้เข้าใจระบบการเขียนใหม่ในภาษาเยอรมันได้ดียิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงและตัวอักษรในระบบตัวเขียนของภาษาเยอรมัน

เราสามารถจำแนกระบบตัวเขียนที่ใช้กันอยู่ในภาษาต่างๆ ในปัจจุบันได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

^๑ อาจารย์วิไลดา ศรีอุฬารพงศ์ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาเยอรมัน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ระบบตัวเขียนที่ใช้สัญลักษณ์แทนความหมายของคำ (Logographisches Schriftsystem) ตัวอย่างของภาษาที่มีระบบตัวเขียนชนิดนี้คือ ภาษาจีน ซึ่งใช้สัญลักษณ์ตัวเขียนหนึ่งตัวแทนความหมายของคำหนึ่งคำ หรือ หน่วยคำหนึ่งหน่วยคำ

2. ระบบตัวเขียนที่ใช้ตัวอักษรแทนเสียงในภาษา (Phonographisches Schriftsystem) ระบบตัวเขียนชนิดนี้เป็นระบบที่ใช้กันในภาษาต่างๆ มากกว่าระบบแรก ระบบนี้จะใช้สัญลักษณ์หรือตัวอักษรหนึ่งตัวแทนเสียงหนึ่งเสียง ในบางภาษาอาจใช้สัญลักษณ์หนึ่งตัวแทนพยางค์หนึ่งพยางค์ หน่วยของภาษาที่สัญลักษณ์นั้นใช้แทนจะต้องเป็นหน่วยที่เล็กกว่าหน่วยคำ นั่นคือเป็นหน่วยที่ไม่มีความหมายในตัวเอง ภาษาเยอรมันก็มีระบบตัวเขียนแบบตัวอักษรเช่นเดียวกับภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาส่วนใหญ่ของประเทศต่างๆ ในยุโรป

ภาษาเยอรมันปัจจุบันมีจำนวนตัวอักษรอยู่ 27 ตัว (ถ้าไม่นับตัวอักษร 3 ตัวที่เป็น Umlaut คือ ä ö และ ü) แต่มีจำนวนหน่วยเสียงอยู่ 45 หน่วยเสียง นั่นหมายความว่า ภาษาเยอรมันมีหน่วยเสียงมากกว่าตัวอักษร จึงไม่สามารถใช้ตัวอักษรหนึ่งตัวเขียนแทนหน่วยเสียงหนึ่งหน่วยเสียงได้เสมอไป เพราะฉะนั้นจึงต้องใช้ตัวอักษรประสมกัน เพื่อแทนหน่วยเสียงบางหน่วยเสียง ตัวอย่างเช่น

อักษร sch ใช้แทนหน่วยเสียง /ʃ/ เช่น คำ Schuh, Schiff

ng ใช้แทนหน่วยเสียง /ŋ/ เช่น คำ Ring, Ding

หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาเยอรมันที่มีอยู่จำนวน 23 หน่วยเสียงนั้น เขียนแทนด้วยอักษรพยัญชนะจำนวนถึง 40 รูป คือนอกจากจะมีอักษรพยัญชนะเดี่ยวๆ 19 ตัวแล้ว ยังมีอักษรพยัญชนะประสมอีก 21 รูป ที่ใช้แทนหน่วยเสียงพยัญชนะ ตัวอย่างเช่น

หน่วยเสียง /k/ ใช้อักษรพยัญชนะเดี่ยวและอักษรพยัญชนะประสมแทนคือ <k>, <ck><q> และ <ch> เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงสระและอักษรที่ใช้แทนหน่วยเสียงสระในภาษาเยอรมัน ก็ไม่ได้เป็นความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่งเสมอไป หมายความว่า หน่วยเสียงสระหนึ่งหน่วยเสียง ใช้ตัวอักษรเขียนแทนได้หลายตัวอักษร ซึ่งอาจเป็นอักษรเดี่ยวหรืออักษรประสมก็ได้ ตัวอย่างเช่น

หน่วยเสียง /i:/ ใช้อักษรเขียนแทนได้ 4 รูปคือ

ในทางกลับกัน หน่วยเสียงหลายหน่วยเสียงในภาษาเยอรมันใช้แทนด้วยตัวอักษรตัวเดียวกัน หรือ มีตัวอักษรพยัญชนะหรือสระตัวเดียวที่ออกเสียงได้หลายเสียง เช่น

อักษร <s> ใช้แทนหน่วยเสียง /z/ และ /s/

<s> — /z/ เช่น คำ Sonne
 /s/ เช่น คำ wachsen

อักษร <e> ใช้แทนหน่วยเสียง /e:/, /ɐ/ และ /ɛ/

e — /e:/ เช่น คำ Ehre
 /ɐ/ เช่น คำ malen
 /ɛ/ เช่น คำ ernst

ความไม่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยเสียงและตัวเขียนในภาษาเยอรมัน หรืออีกนัยหนึ่งคือ การที่ภาษาเยอรมันไม่ได้ใช้อักษรหนึ่งตัว แทนหน่วยเสียงหนึ่งหน่วยเสียงเสมอไปนี่เอง ที่เป็นสาเหตุของความยากในการสะกดคำภาษาเยอรมัน เราไม่สามารถสะกดคำได้ถูกต้องทุกครั้งโดยฟังจากเสียงที่ได้ยิน และตัวเขียนก็ไม่ได้เป็นเครื่องบ่งชี้ว่า คำๆ นั้นควรจะออกเสียงอย่างไร คำแนะนำที่เด็กนักเรียนเยอรมันพบในแบบเรียนที่กล่าวว่า "จงเขียนตามแบบที่เธอพูด" (Schreibe, wie du sprichst) จึงใช้ไม่ได้กับทุกกรณี (Hoberg, 1997: 68)

หลักการของอักษรวิธภาษาเยอรมัน

การกำหนดหลักเกณฑ์การเขียนภาษาเยอรมันในปัจจุบันนั้นยึดหลักการสำคัญบางหลักการ หลักการที่ใช้เป็นแม่บทในการกำหนดวิธีการเขียนภาษาเยอรมันเหล่านี้เป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้อธิบายระบบการเขียนของภาษาเยอรมันได้อย่างมีเหตุผล เป็นต้นว่า เหตุใดคำ Wächter และ Füllen จึงสะกดด้วย <ä> แทนที่จะเป็น <e> สาละสำคัญของหลักการของอักษรวิธภาษาเยอรมันมีดังต่อไปนี้

1. หลักการเขียนตามเสียงพูด (Phonematisches Prinzip / Lautprinzip)

หลักการนี้เป็นหลักการพื้นฐานของอักษรวิธภาษาเยอรมัน ซึ่งเป็นภาษาที่มีตัวเขียนเป็นแบบตัวอักษร ตัวอักษรมีหน้าที่ใช้แทนเสียงพูดที่มีอยู่ในภาษา เช่น เมื่อได้ยินเสียงขึ้นต้นคำหรือพยางค์เป็นเสียง [d] ก็ต้องเขียนเป็นตัวอักษร <d> ไม่ใช่ตัวอักษรอื่น

ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ความยากในการสะกดคำภาษาเยอรมันนั้น มีสาเหตุมาจากการที่หลักการนี้ใช้ไม่ได้กับทุกกรณี อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหน่วยเสียงบางหน่วยเสียงในภาษาเยอรมันสามารถใช้ตัวอักษรเขียนแทนได้มากกว่าหนึ่งตัว แต่โดยทั่วไปแล้วก็มีตัวอักษรหลักๆ ที่นิยมใช้เขียนแทนหน่วยเสียงหนึ่งหน่วยเสียง เช่น หน่วยเสียง /b/ ก็นิยมใช้ตัวอักษร เดียวๆ เพียงตัวเดียวเขียนแทนมากกว่าอักษรประสม <bb> หรือหน่วยเสียง /r/ ในคำต่างๆ ไปก็นิยมใช้อักษร <r> เดียวๆ เขียนแทนมากกว่าอักษรประสม <rh> เช่นในคำ Rhythmus เป็นต้น

การที่หน่วยเสียงหนึ่งหน่วยเสียงในภาษาเยอรมันไม่ได้เขียนแทนด้วยตัวอักษรหนึ่งตัวเสมอไป เป็นเรื่องปกติธรรมดาที่พบในภาษาหลายๆ ภาษา ด้วยเหตุนี้จึงมีการคิดค้นลัทธ์อักษรสากล หรืออักษร I.P.A. ขึ้น เพื่อใช้เขียนแทนเสียงพูดในภาษาต่างๆ

2. หลักการคงรากคำไว้ (Morphematisches Prinzip / Stammprinzip)

หลักการนี้เริ่มนำมาใช้ตอนต้นของยุค Frühneuhochdeutsch คือราวปี ค.ศ. 1350 หลักการนี้มีสาระสำคัญคือ คำที่มีความสัมพันธ์กันควรจะมีรูปแบบการเขียนเหมือนกัน หรือคำที่มีที่มาเดียวกันหรือมาจากรากศัพท์คำเดียวกัน ควรจะสะกดเหมือนกัน นอกจากนี้ รูปเอกพจน์ พหูพจน์รวมทั้งรูปการกต่างๆ ของคำๆ หนึ่ง ควรจะสะกดให้เหมือนกันทุกรูป ตัวอย่างเช่น

คำ das Rad ซึ่งลงเสียงท้ายเป็นเสียด [t] แต่สะกดด้วย <d> เพื่อให้เหมือนกับรูปการกอื่นของคำคือ des Rades [d] และรูปพหูพจน์ คือ die Räder [d]

เช่นเดียวกับคำ der Tag ซึ่งลงท้ายด้วยเสียง [k] แต่สะกดด้วย <g> เพื่อให้เหมือนกับ des Tages [g] และ die Tage [g] และคำ das Kalb ซึ่งลงท้ายด้วยเสียง [p] แต่สะกดด้วย เพื่อให้เหมือนกับ des Kalbes [b] และ die Kälber [b] หรืออย่างคำ Wälder และ Häuser ซึ่งสะกดด้วย <ä> แม้ว่าจะสามารถสะกดได้ด้วย <e> หรือ <eu> ก็ตาม เช่นในคำ Felder และ Beulen ทั้งนี้ก็เพื่อผู้อ่านจะได้ทราบว่คำ Wälder และ Häuser เป็นรูปพหูพจน์ของคำ Wald และ Haus ซึ่งสะกดด้วยสระ <a> และ <au>

การคงรากศัพท์ของคำเดิมไว้ใน การสะกดคำ จะสังเกตเห็นได้ชัดในการสะกดคำซึ่งมีที่มาจากคำว่า -fahr- เช่น Fahrer, Fahrt, Fahren, Gefahr, Fahrzeug และ fahrlässig เป็นต้น

หลักการนี้มีประโยชน์คือ ช่วยให้ผู้เขียนสามารถสะกดคำได้อย่างถูกต้องเมื่อทราบรากศัพท์หรือที่มาของคำ ตัวอย่างเช่น

ผู้เขียนจะสามารถสะกดคำ Weisheit ได้ถูก เพราะทราบว่ามาจากคำ weise

หรือทราบว่า คำ Wächter สะกดด้วย <ä> เพราะมาจากคำ wachen

คำ Bündel สะกดด้วย <ä> เพราะมาจากคำ Band

การที่คำเหล่านี้มีตัวสะกดคล้ายคลึงกัน นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนแล้วยังเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านอีกด้วย คือเป็นการบอกให้ผู้อ่านทราบว่า คำเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน

ในการปฏิรูประบบการเขียนภาษาเยอรมันครั้งล่าสุด ได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสะกดคำหลายๆ คำให้เป็นไปตามหลัก Stammprinzip มากยิ่งขึ้น เพื่อให้การสะกดคำภาษาเยอรมันเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

* คำๆ นี้สะกดด้วย <ä> ตามหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ (เดิมสะกดด้วย e)

3. หลักการด้านความหมาย (Semantisches Prinzip)

ในภาษาเยอรมันมีคำอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งออกเสียงเหมือนกัน แต่มีความหมายต่างกัน คำประเภทนี้เรียกว่า คำพ้องเสียง (Homophone) ในระบบการเขียนภาษาเยอรมันมีการนำหลักการด้านความหมายมาใช้ในการสะกดคำประเภทนี้ หลักการนี้มีสาระสำคัญคือ วิธีการสะกดคำที่ต่างกันของคำสองคำจะแสดงให้เห็นว่าคำทั้งสองนั้นมีความหมายต่างกัน* ตัวอย่างเช่น

คำ *lehren* กับ *leeren*

คำ *Mahl* กับ *Mal*

คำ *Stil* กับ *Stiel*

ในระบบการเขียนภาษาเยอรมันเดิม นอกจากจะมีการใช้วิธีการสะกดคำที่ต่างกันเพื่อแยกความหมายของคำตามหลักการด้านความหมายแล้ว ยังมีการใช้วิธีขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวใหญ่หรือตัวเล็กเพื่อแสดงความหมายโดยตรงของวลีและเพื่อแสดงความหมายของวลีที่ใช้เป็นสำนวนอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

im Finstern / Dunkeln tappen

= เดินคลำทางในความมืด (เป็นความหมายโดยตรงของวลี จึงขึ้นต้นคำ *Finstern / Dunkeln* ด้วยอักษรตัวใหญ่)

im finstern / dunkeln tappen

= ตกอยู่ในสภาพที่มืดแปดด้าน (เป็นสำนวน จึงขึ้นต้นคำ *finstern / dunkeln* ด้วยอักษรตัวเล็ก)

4. หลักการด้านไวยากรณ์ (Grammatisches Prinzip)

หลักนี้ใช้เพื่อป้องกันลักษณะทางไวยากรณ์ด้วยวิธีการเขียน กฎหลายกฎในระบบการเขียนภาษาเยอรมันเป็นกฎที่เกี่ยวข้องกับไวยากรณ์ หนึ่งในจำนวนนั้นก็คือ กฎการขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวใหญ่เพื่อแสดงให้เห็นว่าคำๆ นั้นเป็นคำนาม นอกจากนี้ยังมีกฎการขึ้นต้นประโยคด้วยอักษรตัวใหญ่ กฎการใส่เครื่องหมายวรรคตอน เช่น การใส่เครื่องหมายทับภาค อักเซอร์รี่ หรือปรัคตี เพื่อแสดงชนิดของประโยค และกฎการใส่เครื่องหมายจุลภาค เพื่อแสดงโครงสร้างภายในประโยคให้เห็นเด่นชัด ตัวอย่างเช่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* หลักการนี้ไม่ได้ใช้กับการสะกดคำทุกคำในภาษาเยอรมันที่ออกเสียงเหมือนกัน แต่มีความหมายต่างกัน ดังจะเห็นได้ว่ามีคำพ้องรูปและพ้องเสียง (Homonyme) อยู่ทั่วไปในภาษาเยอรมัน เช่น *Bank* (ม้านั่ง) และ *Bank* (ธนาคาร)

การใส่เครื่องหมายจุลภาคในประโยคต่อไปนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเห็นอย่างชัดเจนว่ามีประโยคย่อยแทรกอยู่ระหว่างประโยคหลัก

Er rannte, als ob es um sein Leben ginge, über die Straße.

5. หลักการรักษาประวัติการเขียนคำ (Historisches Prinzip)

หลักการนี้ใช้เมื่อมีการคงรูปคำหรือวิธีการสะกดคำๆ หนึ่งไว้ในลักษณะเดิมเช่นที่เคยเขียนกันมาในอดีต แม้ว่าคำๆ นั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเสียงไปแล้วก็ตาม หมายความว่าตามหลักการนี้ แม้เสียงของคำๆ หนึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปแต่วิธีการเขียนคำๆ นั้นไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนตามไปด้วย ในภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสพบว่าคำจำนวนมากที่คงวิธีการเขียนไว้ในลักษณะเดิมเช่นในอดีต ถ้าภาษาใดภาษาหนึ่งนิยมใช้หลักการนี้มาก ลักษณะการใช้ตัวอักษรเพื่อถ่ายทอดเสียงที่แท้จริงของคำก็จะปรากฏลดน้อยลงไป หลักการนี้ก็มิใช่ในภาษาเยอรมัน ดังเช่นกรณีต่อไปนี้

ในภาษาเยอรมันปัจจุบัน มีคำพยางค์เดียวหรือสองพยางค์หลายคำที่มีอักษร h ปรากฏอยู่หลังสระและท้ายพยางค์แรกของคำ (ในกรณีที่คำนั้นเป็นคำสองพยางค์) และอยู่หน้าพยัญชนะ r l m หรือ n อักษร h ที่ปรากฏอยู่ในตำแหน่งนี้มีชื่อเรียกว่า Dehnungs-h เพราะอักษร h นี้มีผลทำให้สระที่มันตามหลังออกเสียงยาว* แม้ว่าตัวมันเองจะไม่ออกเสียงก็ตาม อย่างไรก็ตาม ในยุคกลางของภาษาเยอรมัน (Mittelhochdeutsch) นั้นมีการออกเสียงตัวอักษรพยัญชนะ h นี้ แม้ว่าในภาษาเยอรมันปัจจุบันตัวอักษร h ที่ปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวจะไม่ออกเสียง แต่ก็ยังมีการคงรูปตัวอักษร h ไว้เช่นในอดีต

เช่น คำ	ahren	[fa:rʌn]
	mahlen	[ma:lʌn]
	kühn	[ky:n]

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดของคำที่มีอักษร h แต่ไม่ออกเสียงคือ คำ Thron [tro:n] เมื่อมีการปฏิรูประบบการเขียนภาษาเยอรมันในปี ค.ศ. 1901 ได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสะกดคำทุกคำที่ขึ้นต้นด้วย th เช่น คำ thun, That, Thod เป็นอักษร t เดียวๆ แต่มีผู้เสนอให้คงพยัญชนะ th ไว้ในคำว่า Thron (= ราชบัลลังก์) นี้เองจึงเป็นที่มาของการสะกดคำว่า Thron ที่ไม่ออกเสียง h ดังเช่นที่เป็นอยู่

* นักภาษาศาสตร์บางท่าน เช่น Peter Eisenberg (อ้างถึงใน Schübel, 2000: 17) กลับมีความคิดเห็นว่า สระในพยางค์ที่ลงเสียงหนักของคำที่มีอักษร h นี้ แม้จะไม่มี h สระตัวนั้นก็ต้องออกเสียงยาวอยู่แล้ว ตามความเห็นของ Eisenberg อักษร h มีหน้าที่แสดงให้เห็นว่า พยางค์ที่มันตามหลังนั้น ลงเสียงหนัก นอกจากนี้ ในแง่ของรูปคำ h ยังทำให้ขนาดพยางค์ของคำมีความสมดุลย์กัน นั่นคือ ทำให้พยางค์ของคำมีความยาวเท่ากัน

ในปัจจุบัน คำ Triumph ก็สะกดโดยมีอักษร h ที่ไม่ออกเสียงเช่นกัน เพราะยึดหลักการสะกดคำนี้ตามแบบในภาษาละติน

อีกกรณีหนึ่งซึ่งใช้หลักการรักษาประวัติการเขียนคำ คือ สระ ie ซึ่งปัจจุบันออกเสียงเป็นสระเดี่ยว คือ เสียง [i :] แต่ในยุคกลางของภาษาเยอรมัน ออกเป็นเสียงสระประสม คือเสียง [i] แม้จะมีการเปลี่ยนเสียงตัวอักษรคู่ ie ที่ใช้แทนเสียงสระประสมเป็นสระเดี่ยวก็ตาม แต่ในภาษาเยอรมันปัจจุบันก็ยังคงรูปตัวอักษรคู่นี้ไว้ในการเขียนคำ ดังนั้น คำเช่น Biene, Frieden, Liebe ในปัจจุบันจึงยังคงสะกดด้วย ie เหมือนในอดีต แต่ออกเสียงเป็นเสียง [i :] ต่างจากในอดีต

6. หลักสุนทรียภาพ (Ästhetisches Prinzip)

หลักการนี้มีที่มาจากศิลปะการพิมพ์หนังสือ ซึ่งกล่าวไว้ว่า คำสำคัญๆ ควรจะมีรูปคำขนาดกำลังพอดีหรือมีความยาวของคำขนาดกำลังพอดี เพื่อที่จะดึงดูดสายตาหรือเตะตาผู้อ่าน ดังนั้น คำหลายคำที่มีตัวอักษรเพียงสองหรือสามตัว จึงมีการเพิ่มอักษร h เข้าไปในคำอีกตัวหนึ่ง เพื่อความสวยงามของรูปคำ เช่น คำ Son เป็น Sohn คำ Lon เป็น Lohn หรือคำ Mon เป็น Mohn เป็นต้น ตัวอักษร h ในคำหลายๆ คำจึงมีหน้าที่เป็นเพียงส่วนประกอบที่เพิ่มเข้ามาเพื่อความสวยงามของรูปคำหรือเพื่อเพิ่มสุนทรียภาพของตัวเขียนเท่านั้น

ตัวอย่างอีกกรณีหนึ่งซึ่งใช้หลักสุนทรียภาพของตัวเขียนก็คือ ปัจจุบันเราจะไม่พบคำในภาษาเยอรมันที่ขึ้นต้นด้วย schp หรือ scht เพราะในการปฏิรูปการเขียนคำในอดีตได้มีการตัดอักษร sch หน้า p และ t ให้เหลือเพียง s เท่านั้น โดยผู้ปฏิรูปให้เหตุผลว่า การขึ้นต้นคำด้วยตัวอักษร sch หน้า p และ t จะทำให้คำนั้นยาวยืดเยื้อและก่อให้เกิดรูปคำที่ไม่สวยงาม ด้วยเหตุผลเดียวกันนี้ ในภาษาเยอรมันเราจึงไม่พบว่ามีตัวอักษรพยัญชนะและสระต่อไปนี้ ซ้ำกันเป็นคู่ๆ คือ อักษร i u w ch sch B และ ng (Bußmann, 1990: 245)

7. หลักความสุภาพ (Höflichkeitsprinzip)

หลักการนี้เดิมใช้กับการเขียนขึ้นต้นสรรพนามบุรุษที่สองคือ du และ ihr ด้วยอักษรตัวใหญ่ในจดหมาย เพื่อแสดงความสุภาพ หรือเป็นการให้เกียรติแก่บุคคลที่เขียนถึง ในการปฏิรูประบบการเขียนได้มีการยกเลิกการขึ้นต้นคำสรรพนาม du ihr และรูปอื่นๆ ของสรรพนามทั้งสองด้วยอักษรตัวใหญ่*

อย่างไรก็ตาม ในระบบการเขียนใหม่ก็ยังคงใช้หลักความสุภาพนี้กับการเขียนขึ้นต้นคำเรียกยศและตำแหน่งด้วยอักษรตัวใหญ่เช่นเดิมเหมือนที่เคยปฏิบัติกันมาก่อนหน้าการปฏิรูปการเขียน ตัวอย่างเช่น

* ดูเพิ่มเติมที่ วิลิตา ศรีอุพารพงศ์ (1999: 95 -96)

der Regierende Bürgermeister
der Königliche Hoheit
der Technische Direktor

ยังมีหลักการเขียนคำอีกหนึ่งหลักการซึ่งเคยมีที่ใช้ก่อนการปฏิรูประบบการเขียนภาษาเยอรมันครั้งล่าสุดในปี ค.ศ. 1998 และจะกล่าวถึงไว้ในที่นี้ด้วย คือ หลักความประหยัด

8. หลักความประหยัด (Ökonomisches Prinzip)

เพื่อความสะดวกและประหยัดเวลาในการเขียน ตามกฎการเขียนเดิมจึงให้ตัดพยัญชนะออกหนึ่งตัวในคำประสมที่มีอักษรพยัญชนะตัวเดียวกันเรียงติดกันสองหรือสามตัว ตัวอย่างเช่น

คำ Schiffahrt ให้ตัด f ออกหนึ่งตัว เป็น Schiffahrt

คำ Bestelliste ให้ตัด l ออกหนึ่งตัว เป็น Bestelliste

แต่กฎข้อนี้ไม่ได้ใช้อย่างต่อเนื่องกับทุกกรณี คือมีข้อยกเว้นว่า เมื่อคำประสมนั้นมีพยัญชนะซ้ำกันสามตัว และพยัญชนะทั้งสามตัวนั้นนำหน้าพยัญชนะอื่น ไม่นำหน้าสระ ก็ให้คงพยัญชนะทั้งสามตัวนั้นไว้ เช่น คำ Grifffläche เป็นต้น ด้วยเหตุดังกล่าว จึงเกิดความลึกลับในการใช้กฎข้อนี้ ในการปฏิรูปการเขียนครั้งล่าสุดจึงมีการยกเลิกกฎเดิมที่ว่านี้ คือให้ตัดพยัญชนะออกหนึ่งตัวในคำประสมที่มีอักษรพยัญชนะตัวเดียวกันเรียงติดกันสองหรือสามตัว และให้คงพยัญชนะตัวเดียวกันทั้งสามตัวไว้ในทุกกรณี

หลักการของอักษรวิธภาษาเยอรมันกับหลักเกณฑ์การเขียนใหม่

จุดประสงค์สำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูประบบการเขียนภาษาเยอรมันครั้งล่าสุด คือความต้องการที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการเขียนภาษาเยอรมันให้ก้าวหน้าและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ ในการปฏิรูปจึงมีการกำหนดหรือวางหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ เพื่อให้หลักการพื้นฐานบางหลักการมีที่ใช้โดยตลอดกับกรณีส่วนใหญ่ เช่น หลักการคงรากคำไว้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นหลักการที่มีความสำคัญมากต่อการสะกดคำภาษาเยอรมัน การเปลี่ยนแปลงวิธีการสะกดคำใหม่ เช่น การใช้ ss แทน ß หลังสระเสียงสั้น หรือการซ้ำตัวอักษรพยัญชนะหลังสระเสียงสั้น ล้วนเป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการสะกดคำเพื่อให้เป็นไปตามหลักการคงรากคำไว้

ส่วนหลักเกณฑ์การเขียนคำตามหลักการบางหลักการซึ่งมีการใช้ที่ลึกลับ และไม่สมเหตุผลที่ได้มีการยกเลิกไปในการปฏิรูปครั้งล่าสุดนี้คือ

1. หลักเกณฑ์การเขียนคำแบบแยกกันหรือติดกัน เป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นตามหลักการด้านความหมาย ก่อนการปฏิรูประบบการเขียนในปีค.ศ. 1998 นั้น ยังมีการใช้วิธีเขียนแบบแยกกันหรือติดกัน เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างของความหมายของวลี ตัวอย่างเช่น

กริยาวลี *sitzen bleiben* = "นั่งนิ่งๆ อยู่กับที่" เขียนแยกกันเมื่อประโยคมีกริยาช่วย และใช้ในความหมายตรง เช่น *Sie ist zwei Stunden vor dem Fernseher sitzen geblieben.* "เธอนั่งนิ่งดูโทรทัศน์เป็นเวลาสองชั่วโมง")

sitzenbleiben = "ซ้ำชั้น สอบไม่ผ่าน" เขียนติดกันเมื่อประโยคมีกริยาช่วยและใช้เป็นสำนวน เช่น *Er ist in der Schule einmal sitzengeblieben.* "เขาเคยสอบตกซ้ำชั้นครั้งหนึ่งที่โรงเรียน"

ในการปฏิรูประบบการเขียน ได้มีการยกเลิกหลักเกณฑ์การเขียนวลีแบบแยกกันหรือติดกัน เพื่อสื่อความหมายที่แตกต่างกัน เพราะนอกจากหลักเกณฑ์ข้อนี้จะไม่ได้ใช้กับทุกกรณีแล้ว ผู้ปฏิรูดยังเห็นว่า เมื่อจำเป็นต้องแยกเขียนคำกริยาสองคำไว้ที่ต้นและท้ายประโยคในกรณีที่ประโยคนั้นไม่มีกริยาช่วย ตัวอย่างเช่น *Er bleibt sitzen.* ก็จะไม่มีการสื่อความหมายของกริยาวลีด้วยวิธีการเขียนแบบแยกกันและติดกันอีกต่อไป ซึ่งต่างจากกรณีที่ประโยคมีกริยาช่วย ดังตัวอย่างข้างต้น นอกจากนี้ ผู้อ่านก็จะสามารถทราบความหมายของวลีประเภทนี้ได้เมื่อพิจารณาจากบริบท* หลักเกณฑ์ใหม่กำหนดให้เขียนกริยาวลีดังกล่าวอย่างข้างต้นแยกกันเสมอ

2. หลักเกณฑ์การขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวใหญ่และตัวเล็ก ซึ่งกำหนดขึ้นตามหลักการด้านความหมายเช่นเดียวกัน

ด้วยเหตุผลประการเดียวกับที่กล่าวไปแล้วข้างต้นที่ว่าผู้อ่านสามารถทราบความหมายของวลีได้เมื่อพิจารณาจากบริบท ผู้ปฏิรูประบบการเขียนจึงไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องใช้วิธีการเขียนขึ้นต้นคำด้วยอักษรที่ต่างกัน เพื่อแสดงความแตกต่างของความหมายของวลี ในการปฏิรูประบบการเขียนครั้งล่าสุดจึงยกเลิกการขึ้นต้นคำด้วยตัวอักษรตัวใหญ่และตัวเล็ก คำ *Dunkeln* ในวลี *im Dunkeln tappen* ที่ได้กล่าวถึงไปแล้ว จึงต้องขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวใหญ่เสมอตามหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ ไม่ว่าจะใช้วลีนี้ในความหมายใดๆ เพราะคำ *Dunkeln* เป็นคำนามซึ่งมาจากคำ คุณศัพท์ และตามหลัง *Artikel dem* ซึ่งซ้อนอยู่กับบุพบท *in* และอยู่ในรูป *im*

3. หลักเกณฑ์การเขียนคำประสมที่มีอักษรตัวเดียวกันเรียงติดกันสองหรือสามตัว หลักเกณฑ์นี้กำหนดขึ้นตามหลักความประหยัด ถูกยกเลิกไปในการปฏิรูประบบการเขียนครั้งล่าสุด เนื่องจากมีข้อยกเว้นที่ไม่สมเหตุผล ซึ่งก่อให้เกิดความสับสนในการใช้

ข้อดีและปัญหาของหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ของภาษาเยอรมันสำหรับผู้เรียนคนไทย

การได้พิจารณาหลักการของอักษรวิธภาษาเยอรมันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์การเขียนภาษาใหม่ข้างต้น คงจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจแนวความคิดพื้นฐานของการกำหนดหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ได้ดียิ่งขึ้น คำถามสืบเนื่องจากเรื่องนี้ที่น่าสนใจต่อการเรียนการสอนภาษาเยอรมันในบริบท

* ดูเพิ่มที่ Schaefer (1999 : 65)

ของประเทศไทย คือ เมื่อมีการปรับเปลี่ยนและกำหนดหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ให้เป็นไปตามหลักการบางหลักการ หรือมีการยกเลิกการใช้หลักการบางหลักการในการกำหนดหลักเกณฑ์การเขียน หลักเกณฑ์การเขียนใหม่ในภาษาเยอรมันจะมีประโยชน์หรือข้อดีอย่างไรสำหรับผู้เรียนคนไทย จะช่วยให้การเขียนหรือการสะกดคำภาษาเยอรมันง่ายขึ้นสำหรับผู้เรียนคนไทยหรือไม่และอย่างไร หรือจะสร้างปัญหาและความยากลำบากในการเขียนและการเรียนการสอนกฎการเขียนหรือไม่ อย่างไร

ปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างมากในประเด็นปัญหาเหล่านี้ คือ ตัวผู้เรียนคนไทย ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ ผู้เรียนเริ่มต้นและผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานภาษาเยอรมันแล้ว ในที่นี้ผู้เขียนจะวิเคราะห์ประเด็นปัญหาดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนทั้งสองกลุ่ม รวมทั้งตั้งข้อสังเกตและสมมุติฐานโดยใช้ข้อมูลจากผู้เรียน ประสบการณ์การสอนของผู้เขียน ประกอบกับการพิจารณากฎต่างๆ ที่สำคัญในแต่ละหมวดของระบบการเขียนใหม่

1. การสะกดคำ

การสะกดคำนับเป็นหมวดที่มีความสำคัญที่สุดของระบบการเขียนภาษาเยอรมัน การกำหนดหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ให้เป็นไปตามหลักการคงรากคำไว้จะทำให้ผู้เรียนคนไทยสามารถจดจำตัวสะกดได้ง่ายขึ้นและรวดเร็วขึ้น กล่าวคือผู้เรียนจำเป็นจะต้องจำและทราบวิธีการสะกดคำเพียงแบบเดียวสำหรับคำกลุ่มหนึ่งที่มีรากคำเดียวกัน เช่น คำ *hassen - Hass - hässlich* ซึ่งต่างจากกฎเดิมที่ยังมีความสับสนในการสะกดคือ คำกริยา *hassen* สะกดด้วย *ss* แต่คำนาม *Haß* สะกดด้วย *ß* และคำคุณศัพท์ *häßlich* สะกดด้วย *ß* เป็นต้น

ส่วนการเปลี่ยนแปลงวิธีการสะกดคำจำนวนหนึ่ง เพื่อให้เป็นไปตามหลักการคงรากคำไว้ เช่น คำ *behende* เป็น *behände* เพื่อให้สอดคล้องกับคำ *Hand* หรือคำ *das As* เป็น *das Ass* เพื่อให้สอดคล้องกับคำ *des Asses, die Asse* เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงวิธีการสะกดคำเหล่านี้ คงไม่มีผลกระทบต่อผู้เรียนคนไทยหรือผู้เรียนชาวต่างชาติอื่นๆ มากนัก เพราะคำศัพท์เหล่านี้ไม่ได้เป็นคำศัพท์พื้นฐานของภาษาเยอรมัน และผู้เรียนชาวต่างชาติทั่วไปก็แทบจะไม่ได้ใช้คำเหล่านี้ในการเขียนภาษาเยอรมัน แต่ถ้าผู้เรียนพบและต้องการค้นหาความหมายของคำเหล่านี้ก็อาจจะไม่สะดวกเมื่อค้นหาความหมายของคำในพจนานุกรมที่ใช้หลักเกณฑ์การเขียนใหม่ เช่น เมื่อผู้เรียนต้องการจะค้นหาความหมายของคำ *behende* ซึ่งสะกดตามหลักเกณฑ์การเขียนเดิมในพจนานุกรมใหม่ และค้นที่คำนี้ ผู้เรียนก็จะพบลูกศรชี้โยงให้ไปดูที่คำ *behände* ซึ่งสะกดตามหลักเกณฑ์ใหม่ จากนั้นผู้เรียนก็ต้องเปิดไปดูที่คำ *behände* จึงจะพบความหมายของคำ พจนานุกรมที่ใช้หลักเกณฑ์การเขียนใหม่ส่วนใหญ่ได้พยายามอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในเรื่องการค้นหาคำที่เขียนตามกฎเดิม ด้วยวิธีการโยงคำดังกล่าว นอกจากนี้ พจนานุกรมที่ใช้หลักเกณฑ์การเขียนใหม่บางเล่ม ยังเพิ่มตารางคำศัพท์ที่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเขียนและการสะกดจากแบบเดิมไปสู่แบบใหม่ไว้ที่ท้ายเล่มอีกด้วย

อยู่หน้าพยัญชนะตัวอื่น แต่ต้องตัดพยัญชนะที่ซ้ำกันนั้นออกหนึ่งตัว เมื่อพยัญชนะนั้นอยู่หน้าสระ กฎ เดิมนี้แม้แต่ผู้เชี่ยวชาญด้านอักษรวิเชียอร์มันเอง เช่น Blüml (1997: 14) ก็ให้เหตุผลไม่ได้ว่า ทำไมจึง ถูกกำหนดมาเช่นนี้

เรื่องการสะกดคำที่มาจากภาษาต่างประเทศนั้น ตามกฎการเขียนใหม่อนุญาตให้มีการเขียนได้ สองแบบคือ สะกดแบบเดิมคือตามภาษาซึ่งเป็นที่มาของคำนั้น หรือสะกดแบบภาษาเยอรมัน เช่น คำ Orthographie เราสามารถสะกดแบบเดิมคือใช้ ph ตามแบบภาษากรีกและภาษาละติน หรือสะกดแบบ ภาษาเยอรมันคือใช้ f เป็น Orthografie ก็ได้ ผู้ใช้ภาษาเยอรมันทั้งคนเยอรมันเองและคนต่างชาติจึง มีอิสระมากขึ้นที่จะเลือกสะกดคำชนิดนี้ตามแบบที่ตนถนัด ซึ่งจะทำให้เขียนคำชนิดนี้ถูก สาเหตุที่มีการ อนุญาตให้สะกดคำที่มาจากภาษาต่างประเทศได้สองแบบ เป็นเพราะผู้ปฏิรูปต้องการจะให้ความนิยม ของสาธารณชนเป็นเครื่องตัดสินว่า ควรจะสะกดคำชนิดนี้อย่างไรในอนาคต

2. การขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวใหญ่และอักษรตัวเล็ก

หลักเกณฑ์การเขียนใหม่กำหนดให้ขึ้นต้นคำนามด้วยอักษรตัวใหญ่เช่นเดียวกับหลักเกณฑ์ เดิม เรื่องการขึ้นต้นคำนามด้วยอักษรตัวใหญ่นั้นไม่น่าจะเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนคนไทยที่มีความรู้พื้นฐาน ภาษาเยอรมันแล้ว แต่อาจจะเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนเริ่มต้น ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่แน่ใจหรือไม่ทราบว่า คำๆ หนึ่งเป็นคำนามหรือไม่

กรณีที่จะสร้างความสับสนแก่ผู้เรียนชาวต่างชาติ ทั้งผู้มีความรู้พื้นฐานภาษาเยอรมันและ ผู้เรียนเริ่มต้น มากยิ่งไปกว่าการเขียนคำนามแท้ๆ คือ การเขียนคำชนิดอื่นที่ใช้เป็นคำนาม ในการ กำหนดกฎการเขียนคำประเภทนี้ ผู้ปฏิรูปได้คำนึงถึงผู้เรียนเริ่มต้นเป็นหลัก ผู้เรียนประเภทนี้มักใช้คำ นำหน้านาม (Artikel) หรือคำคุณศัพท์ที่อยู่หน้าคำแต่ละคำเป็นเครื่องตัดสินว่าเป็นคำนาม ดังนั้น มาตราที่ 57 ของหลักเกณฑ์การเขียนใหม่* จึงกำหนดให้ใช้รูปแบบ คือ คำนำหน้านามหรือคำคุณศัพท์ เป็นเกณฑ์ตัดสินว่า คำใดเป็นคำนามหรือไม่ ถ้าเป็นให้ขึ้นต้นคำนามนั้นด้วยอักษรตัวใหญ่ เช่น วลี des Öfteren, des Näheren หรือ วลี im Allgemeinen, im Folgenden, im Einzelnen, im Großen und Ganzen ซึ่งมี Artikel dem ซ้อนอยู่กับบุพบท in เป็นต้น แต่วลีชนิดคล้ายกันกับตัวอย่างชุดหลังซึ่ง ประกอบด้วยคำบุพบทและคำคุณศัพท์ เช่น vor kurzem, ohne weiteres, bei weitem, seit langem คำหลังในวลีประเภทนี้ดูเหมือนจะเป็นคำนามที่สร้างมาจากคำคุณศัพท์แต่ไม่ใช่ จึงขึ้นต้นคำด้วยอักษร

*หลักเกณฑ์การเขียนใหม่ของภาษาเยอรมันมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 112 มาตรา

ตัวเล็ก เพื่อความถูกต้องทางภาษาศาสตร์^๕ กฎการเขียนใหม่จึงกำหนดให้ขึ้นต้นคำหลังของวลิตั้งตัวอย่างชัดหลังด้วยตัวเล็ก กรณีหลังนี้ย่อมจะสร้างความสับสนแก่ผู้เรียนคนไทย แต่ถ้าผู้เรียนใช้กฎการเขียนในเรื่องนี้เป็น ก็เขียนคำในวลีประเภทนี้ได้ถูกต้อง นั่นคือ ผู้เรียนจำเป็นต้องยึดกฎที่ว่า คำคุณศัพท์ในตัวอย่างวลีที่ยกมานั้น ไม่มีคำนำหน้านาม จึงไม่นับเป็นคำนาม ดังนั้นจึงต้องเขียนขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวเล็ก

ปัญหาเกี่ยวกับการเขียนขึ้นต้นคำนามด้วยอักษรตัวใหญ่ที่กล่าวมาข้างต้นจะหมดไป ถ้ามีการกำหนดกฎให้เขียนขึ้นต้นคำทุกประเภทด้วยอักษรตัวเล็กทั้งหมด แต่คนเยอรมันจำนวนมากและสื่อมวลชนเยอรมันได้ต่อต้านการเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้ เช่นเมื่อครั้งมีการเสนอให้มีการปฏิรูประบบการเขียนตามข้อเสนอแห่งวิสบาเดิน (Wiesbadener Empfehlungen) ในปี ค.ศ. 1958 การปฏิรูปครั้งล่าสุดนี้จึงยังคงรักษากฎการเขียนขึ้นต้นคำนามด้วยอักษรตัวใหญ่ ซึ่งบัญญัติขึ้นเมื่อมีการปฏิรูประบบการเขียนภาษาเยอรมันในปี ค.ศ. 1901 ไว้

ที่จริงแล้ว หลักเกณฑ์การเขียนใหม่เรื่องการขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวใหญ่และตัวเล็กนี้ง่ายต่อการปฏิบัติตามมากกว่าหลักเกณฑ์เก่า และน่าจะทำให้ผู้เรียนคนไทยเขียนผิดน้อยลงในเรื่องนี้ เพราะได้มีการยกเลิกกรณีที่เป็นปัญหาและข้อยกเว้นต่างๆ ในหลักเกณฑ์เดิมไปเป็นจำนวนมาก แม้จะไม่ทั้งหมดก็ตาม เช่น เรื่องการเขียนชื่อเฉพาะ โดยเฉพาะกรณีที่เป็นปัญหาคือ นามวลีอันประกอบด้วยคำคุณศัพท์และคำนามซึ่งใช้เหมือนเป็นชื่อเฉพาะ เรียกรวมของบุคคล สิ่งของ สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือ การกระทำ เป็นต้น กรณีนี้ให้ใช้อักษรตัวเล็กขึ้นต้นคำคุณศัพท์ เช่น der italienische Salat, das schwarze Brett นอกจากนี้ยังได้บัญญัติกฎไว้อย่างชัดเจนว่า ต้องใช้อักษรตัวใหญ่เขียนขึ้นต้นคำคุณศัพท์ในนามวลีประเภทนี้ในกรณีใดบ้าง^๖ หรือเรื่องการเขียนคำคุณศัพท์ที่มาจากชื่อเฉพาะของบุคคล กฎการเขียนใหม่ได้กำหนดให้ใช้อักษรตัวเล็กขึ้นต้นคำชนิดนี้เสมอ เช่น die darwinsche

^๕ ในการกำหนดหลักเกณฑ์การเขียนภาษาเยอรมัน มีประเด็นสำคัญอยู่สองประเด็นที่ผู้ปฏิรูปคำนึงถึง คือ ความถูกต้องทางภาษาศาสตร์ และการสามารถนำกฎนั้นๆ ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ในการปฏิรูประบบการเขียน ผู้ปฏิรูปได้พยายามให้ความสำคัญแก่ประเด็นทั้งสองเท่าๆ กัน เรื่องของการขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวใหญ่และตัวเล็กนั้น เป็นเรื่องและผู้ปฏิรูปให้ความสำคัญกับความถูกต้องทางภาษาศาสตร์มาก (Blüml, 1997 : 13)

^๖ กรณีที่ให้เขียนขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวใหญ่มี 4 กรณี คือ

- (1) คำเรียกชื่อยศหรือตำแหน่ง เช่น der Regierende Bürgermeister
- (2) คำเรียกชื่อชนิดของสัตว์และพืช เช่น das Fließige Lieschen
- (3) คำเรียกชื่อวันสำคัญ ๆ เช่น der Erste Mai
- (4) คำเรียกชื่อยุคและเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ เช่น der Deutsch-Französische Krieg

Evolutionstheorie, das wackemagelsche Gesetz ในขณะที่กฎเดิมนั้นให้ใช้อักษรตัวเล็กบ้างใหญ่บ้างแล้วแต่กรณี ส่วนที่กฎการเขียนกำหนดให้ใช้อักษรตัวใหญ่ขึ้นต้นคำเมื่อต้องการเน้นชื่อโดยใช้เครื่องหมาย Apostroph ' เช่น die Darwinsche Evolutionstheorie, das Wackemagelsche Gesetz ก็เป็นเรื่องสมเหตุสมผลและเข้าใจได้ เพราะการขึ้นต้นคำด้วยอักษรตัวใหญ่ เดิมก็มีจุดประสงค์เพื่อเน้นคำที่ผู้เขียนเห็นว่ามีความสำคัญ ตัวอย่างของบุคคลสำคัญที่ปฏิบัติเช่นนี้ก็คือ เกอเธ่ กวีเอกชาวเยอรมัน

3. การเขียนคำแยกกันหรือติดกัน

หลักเกณฑ์ใหม่เรื่องการเขียนคำแยกกันหรือติดกัน เป็นเรื่องที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากผู้ต่อต้านการปฏิรูปมากที่สุด โดยเฉพาะในแง่ที่ว่า เป็นหลักเกณฑ์ที่ไม่ได้ใช้ความถูกต้องทางภาษาศาสตร์ แต่ใช้เรื่องการทำให้ง่ายเพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมาเป็นเหตุผลในการปรับเปลี่ยนกฎ ผู้ต่อต้านการปฏิรูปที่สำคัญเช่น Theodor Ickler วิจารณ์ว่า "การเขียนคำแบบแยกกันที่เพิ่มมากขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาความไม่แน่ใจในการเขียน แต่หลักเกณฑ์ใหม่ในเรื่องนี้ก็ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวมากเท่าที่ควรจะเป็น และเป็นการผลักภาระให้ผู้อ่าน"* คำกล่าวของ Ickler เป็นจริงคือ เมื่อพิจารณาจากมุมมองของผู้อ่านที่ทราบกฎเดิมเรื่องการเขียนคำแยกกันหรือติดกัน การยกเลิกกฎเดิมนั้นที่กำหนดให้เขียนคำกริยาสองคำซึ่งเรียงตามกันมาแยกกันหรือติดกัน เพื่อแสดงความแตกต่างของความหมายตามหลักไวยากรณ์ความหมายนั้นไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน และสร้างภาระให้ผู้อ่านที่จะต้องพิจารณาหาความหมายของคำกริยานั้นจากบริบท แต่การยกเลิกกฎข้อนี้กลับอำนวยความสะดวกแก่ผู้เขียนหรือผู้เรียนภาษาเยอรมันในระดับเบื้องต้น ที่ไม่ต้องพิจารณาว่าจะเขียนคำกริยาสองคำติดกันหรือแยกกัน และไม่ต้องท่องจำกฎที่ว่า ต้องเขียนคำกริยาสองคำแยกกันเมื่อใช้ในความหมายตรงของคำ และเขียนติดกันเป็นคำเดียวเมื่อใช้เป็นสำนวน ส่วนผู้เรียนที่มีความรู้ภาษาเยอรมันแล้วก็อาจต้องเสียเวลาทำความเข้าใจกับกฎใหม่ และลบล้างความเคยชินในการเขียนกริยาดังเช่น kennen lernen ติดกันมาตลอดเมื่อเป็นรูป Infinitiv ทั้งคู่ หรือเมื่อคำ lernen เป็นรูป Partizip Perfekt ตามหลักเกณฑ์ใหม่ คำกริยาสองคำที่เรียงตามกันมาต้องเขียนแยกกันเสมอ ซึ่งรวมถึงกริยา kennen lernen นี้ด้วย แม้ว่ากริยานี้จะใช้แต่ในความหมายตรงของคำก็ตาม

มีหลักเกณฑ์ใหม่ข้อหนึ่งเรื่องการเขียนคำแยกกันหรือติดกันซึ่งอาจจะสร้างปัญหาแก่ผู้เรียนคนไทย คือ หลักเกณฑ์การให้เขียนโครงสร้างซึ่งเป็นคำคุณศัพท์ที่ตามด้วยคำกริยาแยกกันเมื่อสามารถทำคำคุณศัพท์นั้นให้เป็นขั้นกว่าได้ หรือเมื่อสามารถใช้คำวิเศษณ์ขยายคำคุณศัพท์นั้นได้ เช่น fertig stellen, klar machen หากไม่สามารถทำเช่นนี้ได้ให้เขียนติดกัน เช่น คำ fernsehen, festsetzen เป็นต้น กฎข้อนี้จะสร้างปัญหาแก่ผู้เรียนคนไทยที่เกณฑ์การพิจารณาคำคุณศัพท์ ซึ่งทำให้เป็นขั้นกว่าหรือใช้คำวิเศษณ์ขยายได้ เช่นเดียวกับการใช้เกณฑ์การออกเสียงสั้นหรือเสียงยาวมาช่วยในการใช้ตัวสะกด ss หรือ ß การพิจารณาว่าคำคุณศัพท์ในโครงสร้างเช่นที่ว่านั้น ทำให้เป็นขั้นกว่าได้หรือไม่ ดูเหมือนจะ

* Ickler อ้างถึงใน Schaefer (1999: 17)

เป็นเรื่องง่ายตายสำหรับชาวเยอรมันหรือผู้ที่ใช้ภาษาเยอรมันเป็นภาษาแม่ แต่บางครั้งอาจจะอยู่นอกเหนือวิจารณ์ญาณ และสิ่งที่ภาษาเยอรมันเรียกว่า Sprachgefühl คือ "ความรู้สึกของภาษา" ของผู้ที่เรียนภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศก็ได้ เป็นต้นว่า คำกริยา fertig stellen หรือ fertig bringen ซึ่งมีความหมายว่า "ทำให้เสร็จ" คำ fertig ในคำประสมนี้ ผู้เขียนซึ่งเป็นผู้ใช้ภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศเห็นว่าไม่สามารถทำให้เป็นขั้นกว่าได้ หรือเมื่อจะใช้คำวิเศษณ์อย่าง genau หรือ sehr มาขยายก็ฟังดูแปลก แต่ในระบบการเขียนใหม่กลับให้เขียนคำประสมนี้แยกกัน หรือคำกริยา hochheben ซึ่งหมายความว่า "ยกสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สูงขึ้น" คำ hoch ในคำประสมนี้ผู้เขียนเห็นว่าสามารถทำให้เป็นขั้นกว่าได้ หรือสามารถใช้คำวิเศษณ์ ganz หรือ sehr มาขยายได้ แต่ในระบบการเขียนใหม่กลับให้เขียนคำกริยาประสมนี้ติดกัน

4. การใส่เครื่องหมายวรรคตอน

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะการใช้เครื่องหมายจุลภาค ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่สุดของการใส่เครื่องหมายวรรคตอน

การเข้าใจหลักเกณฑ์การเขียนภาษาเยอรมันและสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องในหลายๆ เรื่อง โดยเฉพาะเรื่องการใช้เครื่องหมายวรรคตอนนั้น ผู้เรียนจำเป็นจะต้องมีความรู้พื้นฐานทางไวยากรณ์ ข้อผิดในเรื่องการใช้เครื่องหมายวรรคตอน เช่น การใช้เครื่องหมายจุลภาคในที่ๆ ไม่ควรใส่ หรือการไม่ใส่เครื่องหมายนี้ในที่ๆ ควรใส่ เป็นข้อผิดที่พบบ่อยทั้งในหมู่ผู้เรียนชาวต่างชาติและในหมู่คนเยอรมันเอง สาเหตุหนึ่งของปัญหานี้ก็คือการขาดความรู้ทางไวยากรณ์ภาษาเยอรมัน ตัวอย่างหนึ่งซึ่งเห็นได้ชัดว่า ผู้เขียนจำเป็นจะต้องมีความรู้ทางไวยากรณ์เพื่อที่จะสามารถใส่เครื่องหมายจุลภาคได้ถูกต้อง คือ เรื่องการใช้เครื่องหมายจุลภาคระหว่างกลุ่มคำ Infinitiv หรือ Partizip กับประโยคหลัก ซึ่งในกฎเดิม ผู้เขียนจะต้องสามารถแยกให้ออกว่า ข้อความส่วนใดเป็นประโยคหลัก และข้อความใดเป็นกลุ่มคำ Infinitiv นอกจากนี้ผู้เขียนต้องแยกความแตกต่างระหว่างกลุ่มคำ Infinitiv แบบธรรมดา กับแบบขยายความให้ได้ หรือต้องทราบว่าคุณสมบัติ Infinitiv ที่อยู่หน้าประโยคนั้น ทำหน้าที่เป็นอะไรในประโยค จึงจะใส่เครื่องหมายจุลภาคได้ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น

- (1) ตามกฎเดิม ถ้ากลุ่มคำ Infinitiv เป็นแบบขยายความ ผู้เขียนต้องใส่เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างกลุ่มคำ Infinitiv กับประโยคหลัก ดังในประโยคตัวอย่างต่อไปนี้
Sie ist bereit, zu diesem Unternehmen ihren Beitrag zu leisten.
- (2) ตามกฎเดิม ถ้ากลุ่มคำ Infinitiv อยู่ต้นประโยคและทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค ก็ไม่ต้องใส่เครื่องหมายจุลภาคคั่น เช่น
Sich selbst zu besiegen ist der schönste Sieg.
แต่ถ้ากลุ่มคำ Infinitiv ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค ก็ต้องใส่เครื่องหมายจุลภาคคั่น เช่น

Die Ursache des Unglücks festzustellen, hat die Polizei als sehr schwierig bezeichnet.

แต่ตามกฎการเขียนใหม่ ไม่จำเป็นต้องใส่เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างกลุ่มคำ Infinitiv กับประโยคหลักอีกต่อไป ไม่ว่าจะกลุ่มคำ Infinitiv นั้นจะเป็นประเภทใดและทำหน้าที่ใดในประโยค

กฎการเขียนใหม่ในเรื่องการใส่เครื่องหมายจุลภาคนี้ได้รับการปรับเปลี่ยนให้ง่ายต่อการเข้าใจ และปฏิบัติตามยิ่งขึ้น จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนคนไทยโดยเฉพาะผู้เรียนเริ่มต้น ผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานภาษาเยอรมันแล้วก็มีอิสระมากขึ้นในการใช้เครื่องหมายจุลภาคในกรณีตัวอย่างข้างต้น ส่วนเรื่องการใส่เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างประโยคหลักสองประโยคที่เชื่อมด้วยคำสันธาน und, oder หรือคำสันธานอื่นๆ ในทำนองเดียวกัน เช่น beziehungsweise หรือ sowie ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้เรียนคนไทยมักทำผิด คือ มักจะไม่ใส่เครื่องหมายจุลภาคในกรณีดังกล่าว เพราะอาจจะไม่ทราบกฎ หลงลืมหรือขาดความระมัดระวัง กฎการเขียนใหม่ในเรื่องนี้ให้อิสระว่าจะใส่เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างประโยคหรือไม่ก็ได้ จึงน่าจะช่วยให้ผู้เรียนไม่ทำผิดในเรื่องนี้อีกเลย ตัวอย่างเช่น ในประโยคต่อไปนี้สามารถเลือกได้ว่าจะใส่เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างประโยคหลักสองประโยคหรือไม่ก็ได้

Ich habe sie oft besucht (,) und wir saßen bis spät in die Nacht

Zusammen.

5. การแยกคำเมื่อสิ้นสุดบรรทัด

หลักเกณฑ์ในเรื่องการแยกคำเมื่อสิ้นสุดบรรทัดนั้นง่ายต่อการปฏิบัติตามมากที่สุด ในบรรดาหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ทั้งหมด และเป็นหลักเกณฑ์ที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนทั้งชาวต่างชาติและชาวเยอรมันมาก หลักการแยกคำหรือตัดแบ่งคำระหว่างบรรทัดตามพยางค์ที่ออกเสียง (Trennung nach Sprechsilben) ในระบบการเขียนใหม่นั้น เป็นหลักที่ผู้ใช้ภาษาเยอรมันทั่วไปคุ้นเคยและมักใช้เป็นแนวปฏิบัติในการตัดแบ่งคำระหว่างบรรทัดอยู่แล้ว การปรับเปลี่ยนกฎต่างๆ ในการแยกคำเมื่อสิ้นสุดบรรทัดส่วนใหญ่ก็เป็นไปเพื่อให้สามารถแยกคำตามหลักการนี้ได้ เช่น การแยกคำที่มี st กฎเดิมซึ่งนักเรียนเยอรมันส่วนใหญ่รู้จักดีแต่ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาเยอรมันหลายคนอาจจะไม่รู้จัก คือ กฎที่ว่าห้ามแยก s และ t ไปอยู่คนละบรรทัดนั้นถูกยกเลิกไปในระบบการเขียนใหม่ ดังนั้นจึงเป็นการดีสำหรับผู้เรียนต่างชาติเช่นคนไทยที่จะสามารถแยกอักษรทั้งสองตัวไปอยู่คนละบรรทัดตามพยางค์ที่ออกเสียงได้ เช่น ในคำ kas-ten, A-kus-tik เป็นต้น ส่วนการอนุญาตให้แยกคำยืมจากภาษาต่างประเทศตามพยางค์ที่ออกเสียงและไม่จำเป็นต้องแยกตามกฎของภาษาซึ่งเป็นที่มาของคำนั้น ก็อำนวยความสะดวกต่อผู้เขียนทั้งชาวต่างชาติและชาวเยอรมันที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ของภาษา เช่น กรีก และละติน ซึ่งเป็นที่มาของคำต่างประเทศในภาษาเยอรมัน จึงไม่ทราบวิธีตัดแบ่งคำตามภาษานั้นๆ

ส่วนกรณีการแยกคำที่มี ck ถึงแม้ว่าผู้เรียนและผู้ใช้ภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศ จะไม่ต้องเปลี่ยน ck เป็น kk แล้วแยก kk ไปไว้คนละบรรทัดตามกฎหมายเดิม (ซึ่งผู้เรียนบางคนอาจจะไม่ทราบมาก่อน) แต่ผู้เรียนก็ต้องเรียนรู้และท่องจำกฎใหม่ที่ว่า ต้องคำนึงว่าตัวอักษร ck เป็นหน่วยเดียวกัน ดังนั้นในการตัดแบ่งคำจึงต้องนำ ck ไปอยู่พยางค์เดียวกันคือพยางค์หลังและนำตัวอักษรทั้งสองไปขึ้นบรรทัดใหม่พร้อมๆ กัน เช่น bli-cken, Zu-cker เป็นต้น ผู้เรียนภาษาเยอรมันมักจะทราบดีอยู่แล้วว่า อักษร ck หรือ ch, sch, ph, th, sh ในภาษาเยอรมันถือเป็นหนึ่งหน่วยและแทนเสียงหนึ่งเสียง เพียงแต่จะต้องจำว่าให้นำอักษรเหล่านี้ไปอยู่พยางค์หลังและขึ้นบรรทัดพร้อมกันเมื่อตัดแบ่งคำเท่านั้น

โดยสรุปแล้ว ผู้เรียนภาษาเยอรมันคนไทยส่วนใหญ่นี้ที่สามารถแบ่งคำในภาษาเยอรมันออกเป็นพยางค์ได้ ก็จะสามารถตัดแบ่งคำระหว่างบรรทัดได้ถูกเสมอ ยกเว้นแต่ในกรณีที่ผู้เรียนไม่ทราบกฎเรื่องการแบ่งคำที่มี ck หรืออักษรในกลุ่มดังกล่าวข้างต้น ก็จะไม่สามารถตัดแบ่งคำที่มีอักษรเหล่านี้ได้ถูก

บทส่งท้าย

การวิเคราะห์ข้อดีและปัญหาของหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ของภาษาเยอรมันสำหรับผู้เรียนคนไทยที่ได้กล่าวมาแล้ว อาจสรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาโดยรวมวิธีการเขียนภาษาเยอรมันแบบใหม่น่าจะง่ายต่อการเรียนการสอน การเข้าใจและการนำไปใช้ของผู้เรียนคนไทยมากขึ้นในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะสำหรับผู้เรียนระดับเบื้องต้นมากกว่าผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานภาษาเยอรมันแล้ว เพราะผู้เรียนในกลุ่มหลังจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับกฎใหม่ในขณะที่ต้องลงล้างความเคยชินตามกฎหมายเก่า ซึ่งย่อมจะยุ่งยากกว่าการเรียนเพียงสิ่งใหม่ดังกรณีของผู้เรียนเริ่มต้น หากข้อสันนิษฐานนี้เป็นจริง การปฏิรูประบบการเขียนครั้งนี้ก็บรรลุวัตถุประสงค์สำคัญในการทำให้วิธีการเขียนภาษาเยอรมันง่ายขึ้นสำหรับผู้เรียนในระดับเบื้องต้น* ซึ่งตามความเห็นของผู้เขียนหมายรวมถึงผู้เรียนชาวต่างชาติเช่นคนไทยด้วย

คำกล่าวข้างต้นที่ว่า วิธีการเขียนภาษาเยอรมันแบบใหม่ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ง่ายขึ้นนั้น ไม่ได้หมายความว่า วิธีการเขียนภาษาเยอรมันแบบใหม่จะง่ายและไม่สร้างปัญหาแก่ผู้เรียนและผู้ใช้ภาษาเยอรมัน ซึ่งเรื่องนี้นักภาษาศาสตร์เยอรมันเอง เช่น Blüml (1997) Eroms (1997) และ Schaefer (1999) ก็ยอมรับ ทั้งนี้เพราะหลักเกณฑ์ใหม่ในหลายๆ เรื่องนั้น แม้ว่าจะเป็นระบบมากขึ้น แต่ก็ยังมีข้อขัดแย้งในตัวเองและมีข้อยกเว้นหลายประการ ซึ่งผู้ปฏิรูปไม่สามารถจะยกเลิกไปทั้งหมดได้ นอกจากนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* สำหรับผู้ปฏิรูปแล้ว ผู้เรียนในระดับเบื้องต้น หมายถึง ผู้เรียนที่เป็นคนเยอรมัน และผู้เรียนในประเทศอื่นที่ใช้ภาษาเยอรมันเป็นภาษาแม่หรือภาษาราชการ ในการปฏิรูประบบการเขียนภาษาเยอรมันครั้งล่าสุด ไม่ได้มีการกล่าวถึงวงการสอนภาษาเยอรมันในฐานะภาษาต่างประเทศและผู้เรียนภาษาเยอรมันชาวต่างชาติ

หลักเกณฑ์บางประการที่ผู้ปฏิรูปกำหนดขึ้นมาเพื่อช่วยในการเขียนหรือการสะกดคำก็ไม่เอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียนและผู้ใช้ภาษาเยอรมันคนไทยเท่าใดนัก ดังที่ได้วิเคราะห์และชี้ประเด็นปัญหาให้เห็นแล้ว

แม้วิธีการเขียนภาษาเยอรมันจะไม่ง่ายเนื่องจากสาเหตุที่กล่าวมา ผู้เรียนและผู้ใช้ภาษาเยอรมันก็คงต้องยอมรับ เพราะเราไม่สามารถเพิกเฉยต่อการปฏิรูปครั้งนี้ได้ ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ ผู้รับผิดชอบการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทยควรคำนึงถึง เหตุผลสำคัญที่เราต้องดำเนินการรับมือกับการปฏิรูปครั้งนี้เป็นเพราะในอนาคตอันใกล้คือ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ค.ศ. 2005 เป็นต้นไป โรงเรียนและหน่วยงานราชการเยอรมันจะใช้และสอนหลักเกณฑ์การเขียนใหม่เท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้การเรียนการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทยทันกับยุคสมัย ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวงการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และที่สำคัญคือ เป็นการสอนสิ่งเดียวกัน (หลักเกณฑ์การเขียนเดียวกัน) กับที่สอนในประเทศเยอรมนี ผู้รับผิดชอบการสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทยจึงจำเป็นต้องวางแผนว่าจะนำหลักเกณฑ์การเขียนใหม่มาใช้สอนในประเทศไทย เมื่อไร อย่างไรหรือในรูปแบบใด ผู้เขียนมีความเห็นว่า น่าจะมีการสอนหลักเกณฑ์ใหม่ให้กับผู้เรียนในระดับเบื้องต้นตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปหรือในอนาคตอันใกล้ นี้ ทั้งในระดับโรงเรียน คือระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 และในระดับมหาวิทยาลัยที่มีการสอนภาษาเยอรมันในระดับเบื้องต้น สำหรับผู้เรียนที่ได้เรียนหลักเกณฑ์การเขียนเดิมแล้ว ก็คงจะต้องค่อยๆ สอนให้ปรับเปลี่ยนวิธีการเขียนจากแบบเดิมไปสู่แบบใหม่ตั้งแต่ตอนนี้เช่นกัน โดยมีการชี้แจงให้เข้าใจว่าทำไมจึงต้องมีการเรียนการสอนหลักเกณฑ์ใหม่และไม่ใช้หลักเกณฑ์เดิม ซึ่งเรื่องนี้ผู้สอนบางท่านอาจได้ปฏิบัติไปแล้ว เหตุที่ควรจะมีการเริ่มสอนให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนวิธีเขียนและรู้จักหลักเกณฑ์ใหม่ตั้งแต่บัดนี้ ก็เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความสับสน เพราะแบบเรียนภาษาเยอรมันสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติและพจนานุกรมภาษาเยอรมันที่พิมพ์ขึ้นในเยอรมนีตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2539 (ค.ศ.1996) เป็นต้นมา ล้วนใช้หลักเกณฑ์การเขียนใหม่ทั้งสิ้น ผู้เรียนภาษาเยอรมันในประเทศไทยระดับมัธยมศึกษา แม้จะไม่ได้ใช้แบบเรียนภาษาเยอรมันที่จัดทำขึ้นในเยอรมนี ก็อาจจะมี ความจำเป็นจะต้องใช้พจนานุกรมภาษาเยอรมันที่จัดทำในเยอรมนี ทั้งที่เป็นพจนานุกรมแบบภาษาเดียว คือมีคำอธิบายความหมายเป็นภาษาเยอรมัน หรือพจนานุกรมแบบสองภาษา เช่น เยอรมัน-อังกฤษ เป็นต้น

สำหรับประเด็นที่ว่า การเรียนการสอนควรจะออกมาในรูปแบบใด ผู้เขียนขอเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติสำหรับการสอนหลักเกณฑ์ใหม่แก่ผู้เรียนคนไทยดังนี้คือ สำหรับผู้เรียนในระดับเบื้องต้น ควรจะสอนเฉพาะกฎพื้นฐานและกฎย่อยที่สำคัญแต่ละหมวดในระบบการเขียนใหม่ของภาษาเยอรมัน ในการอธิบายกฎพื้นฐานเหล่านี้ บางครั้งผู้สอนจำเป็นต้องอธิบายควบคู่ไปกับการถ่ายทอดหลักไวยากรณ์ที่ผู้เรียนยังไม่ทราบ หรืออาจจะใช้วิธีกลับกันดังที่ผู้สอนส่วนใหญ่นิยมใช้ คือ การสอนหลักเกณฑ์การเขียนแทรกระหว่างการอธิบายหลักไวยากรณ์หรือสอนหลักเกณฑ์การเขียนทันที หลังจากที่ได้อธิบายหลักไวยากรณ์เรื่องที่สัมพันธ์กันกับหลักเกณฑ์การเขียน ตัวอย่างเช่น ผู้สอนอาจสอนการใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างประโยคหลักกับประโยคย่อย (ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่เป็นไปตามระบบการเขียนเดิม) ในเวลาเดียวกันกับที่สอนให้ผู้เรียนรู้จักประโยคทั้งสองชนิดนี้และรู้จักการเชื่อมประโยคทั้งสอง

ชนิดเข้าด้วยกัน ในกรณีที่ผู้เรียนมีความรู้ทางไวยากรณ์เรื่องที่สัมพันธ์กับหลักเกณฑ์การเขียนเรื่องหนึ่งแล้ว ก็เป็นการดีที่ผู้สอนสามารถจะนำหลักไวยากรณ์ดังกล่าวมาช่วยอธิบายหลักเกณฑ์การเขียนเรื่องนั้นได้เลย สำหรับผู้เรียนที่มี ความรู้พื้นฐานภาษาเยอรมันและได้เรียนหลักการเขียนเดิมไปแล้ว ผู้สอนก็ควรอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างกฎใหม่และกฎเก่าในเรื่องที่สำคัญๆ และอาจจะสอนกฎย่อยๆ ที่มี ความสลับซับซ้อนเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากระดับความรู้ภาษาเยอรมันของผู้เรียนและความจำเป็นของผู้เรียนที่จะต้องทราบกฎดังกล่าวเพื่อการนำไปใช้

เนื่องจากผู้เรียนและผู้ใช้ภาษาเยอรมันไม่สามารถเรียนรู้และจำกฎการเขียนทุกกฎรวมทั้งรายละเอียดปลีกย่อยของกฎได้ทั้งหมด ในกรณีที่ผู้เรียนพบปัญหาในการเขียนคำหรือสะกดคำ ผู้สอนควรชี้แนะให้ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบจากหนังสือประมวลหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ของทางราชการเยอรมัน (Das amtliche Regelwerk) ซึ่งรัฐบาลเยอรมันให้จัดพิมพ์ขึ้นและประกาศให้เป็นหนังสืออ้างอิงอย่างเป็นทางการในเรื่องหลักเกณฑ์การเขียนใหม่* หนังสือนั้นนอกจากจะประมวลหลักเกณฑ์การเขียนใหม่ไว้ทั้งหมดแล้วยังมีบัญชีตัวอย่างคำที่ท้ายเล่มอีกด้วย นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถค้นหาวิธีการเขียนคำได้จากพจนานุกรมเฉพาะด้านคือ พจนานุกรมอักขรวิธีภาษาเยอรมัน (Rechtschreibwörterbücher)

การเรียนการสอนหลักเกณฑ์ใหม่ที่กล่าวไปแล้วนั้นจะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อมีสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน หนังสือแบบเรียนภาษาเยอรมันที่จัดทำขึ้นสำหรับนักเรียนมัธยมในประเทศไทย คือหนังสือ "Viel Spaß mit Deutsch" นั้น ควรจะเปลี่ยนไปใช้วิธีการเขียนแบบใหม่ หนังสือสำหรับผู้เรียนคนไทยในระดับเบื้องต้น คือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นอกจากควรใช้วิธีการเขียนแบบใหม่แล้ว ยังควรมีการแทรกกฎการเขียนหรือหลักเกณฑ์ที่สำคัญของอักขรวิธีภาษาเยอรมัน พร้อมคำอธิบายและตัวอย่างประกอบอย่างเป็นระบบ ส่วนหนังสือเล่มที่ใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ซึ่งเป็นผู้เรียนที่ได้เรียนวิธีการเขียนแบบเดิมไปแล้ว นอกจากควรจะปรับเปลี่ยนการเขียนและสะกดคำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การเขียนใหม่แล้วก็ควรจะมีการอธิบายให้ ผู้เรียนเห็นความแตกต่างที่สำคัญของหลักเกณฑ์การเขียนเดิมและหลักเกณฑ์การเขียนใหม่อย่างชัดเจน

ส่วนพจนานุกรมภาษาเยอรมันที่จัดทำขึ้นในประเทศไทย ซึ่งเป็นเครื่องมือประกอบการเรียนที่สำคัญ ก็ควรจะเปลี่ยนไปใช้วิธีการเขียนคำแบบใหม่เช่นเดียวกับตำราเรียน เพื่อให้ผู้ใช้พจนานุกรมสามารถค้นหาความหมายของคำที่เขียนตามหลักเกณฑ์เดิมได้ ผู้จัดทำพจนานุกรมก็ควรจะคงคำศัพท์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

*รัฐบาลเยอรมันในอดีตเคยประกาศให้ใช้พจนานุกรมอักขรวิธีภาษาเยอรมันของสำนักพิมพ์ดูเต็นเป็นมาตรฐานในการเขียนภาษาเยอรมัน แต่ในการปฏิรูประบบการเขียนครั้งล่าสุด รัฐบาลเยอรมันได้ประกาศให้ใช้ประมวลหลักเกณฑ์การเขียนของทางราชการเป็นมาตรฐานในการเขียนเท่านั้น จึงเท่ากับเป็นการยกเลิกสถานภาพของพจนานุกรมอักขรวิธีของดูเต็นในฐานะพจนานุกรมที่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลเยอรมัน

ซึ่งเขียนตามหลักเกณฑ์เดิมไว้ และชี้ให้ผู้อ่านเห็นว่ามี การเปลี่ยนแปลงวิธีการเขียนคำๆ นั้นไปอย่างไร ตัวอย่างเช่น

ผู้จัดทำพจนานุกรมควรคงคำศัพท์คำว่า *daß* ซึ่งสะกดตามหลักเกณฑ์เดิมไว้ แล้วใช้เครื่องหมายลูกศรชี้ให้เห็นว่ามี การเปลี่ยนแปลงวิธีการสะกดคำจาก *daß* เป็น *dass* และเป็นสัญลักษณ์ชี้ โยงให้ผู้ผู้ใช้ไปดูความหมายของคำที่คำว่า *dass* ซึ่งสะกดตามหลักเกณฑ์เขียนใหม่ ดังเช่น *daß* ↑ *dass*

เหตุที่ควรมีการเปลี่ยนแปลงโดยใช้วิธีเช่นนี้ ก็เพราะผู้เรียนภาษาต่างประเทศโดยทั่วไป นอกจากจะใช้พจนานุกรมที่บอกความหมาย (*Bedeutungswörterbuch*)* ค้นหาความหมายของคำแล้ว ยังใช้พจนานุกรมดังกล่าวตรวจสอบวิธีการเขียนและวิธีการสะกดคำด้วย

ความจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการเรียนการสอนหลักเกณฑ์การเขียนภาษา เยอรมันและพจนานุกรม รวมทั้งตำราสอนภาษาเยอรมันในประเทศไทย ดังที่ผู้เขียนได้ เสนอแนะมาทั้งหมดนี้ สืบเนื่องมาจากความจริงประการหนึ่งซึ่งทั้งผู้เรียน ผู้สอน และผู้ใช้ภาษาเยอรมันในฐานะภาษา ต่างประเทศควรคำนึงถึง คือ การที่บุคคลหนึ่งมีความรู้ภาษาเยอรมันในระดับดีนั้นหมายความว่าบุคคล ผู้นั้นนอกจากจะสามารถใช้ภาษาเยอรมันได้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ มีสำนวนโวหารที่สละสลวย สามารถเลือกใช้คำได้ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์แล้ว ยังต้องสามารถสะกดคำและเขียน คำ และใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้ถูกต้องตามหลักอักขรวิธีภาษาเยอรมันอีกด้วย ซึ่งความสามารถใน การเขียนที่กล่าวมานี้ถือได้ว่าเป็นความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนและผู้ใช้ภาษาเยอรมัน

บรรณานุกรม

- Blüml, Karl (1997): Warum und mit welchem Ziel überhaupt eine Rechtschreibreform. In: Hans-Werner Eroms und Horst Haider Munske (Hgg.): *Die Rechtschreibreform: Pro und Kontra*. Berlin, 11-20.
- Bußmann, Hadumod (1990): *Lexikon der Sprachwissenschaft*. 2.völlig neu bearb. Auf. Stuttgart.
- Dudenredaktion (2000): *Duden: Aussprachewörterbuch*. 4. neu bearbeitete und erweiterte Aufl. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich.
- _____. *Rechtschreibung der deutschen Sprache*. 21. neu bearbeitete und erweiterte Auf. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich.

* พจนานุกรมภาษาเยอรมันที่จัดทำขึ้นในประเทศไทยล้วนเป็นพจนานุกรมที่บอกความหมายทั้งสิ้น

- Eroms, Hans-Werner / Munske, Horst Haider (Hgg.) (1997): *Die Rechtschreibreform: Pro und Kontra*. Berlin.
- Földes, Csaba (2000): Die Neuregelung der deutschen Rechtschreibung im Kontext von Deutsch als Fremdsprache und Auslandsgermanistik. In: *Deutsch als Fremdsprache* 4, 199-209.
- Hermann, Ursula (1996): *Bertelsmann. Die neue deutsche Rechtschreibung*. Gütersloh.
- Hoberg; Rudolf (1997): *Der kleine Duden: Deutsche Grammatik*. 2.überarbeitete Aufl. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich.
- Minister für Schule und Weiterbildung des Landes Nordrhein-Westfalen (Hg.) (1996): *Deutsche Rechtschreibung. Amtliche Regelung*. Düsseldorf.
- Rösler, Dietmar (1982): Rechtschreibung und Rechtschreibreform - Kein Thema für Deutsch als Fremdsprache? In: *Zielsprache Deutsch* 13, Heft 3, 29-35.
- Schaeder, Burkhard (1999): Getrennt- und Zusammenschreibung - ein Vorschlag zur Güte. In: Burkhard Schaeder (Hg.): *Neuregelung der deutschen Rechtschreibung. Beiträge zu ihrer Geschichte, Diskussion und Umsetzung*. Frankfurt a.M., 105-125.
- _____. Neuregelung der deutschen Rechtschreibung - eine Chance für den Rechtschreibunterricht. In: Burkhard Schaeder (Hg.): *Neuregelung der deutschen Rechtschreibung. Beiträge zu ihrer Geschichte, Diskussion und Umsetzung*. Frankfurt a.M., 59-74.
- Schübel, Adalbert (2000): Mit der Silbe besser rechtschreiben? In: Rolf Thieroff u.a. (Hgg.): *Deutsche Grammatik in Theorie und Praxis*. Tübingen, 13-28.
- วิไลดา ศรีอุฬารพงศ์ 1999 การปฏิรูประบบการเขียนภาษาเยอรมัน ใน: วารสารสมาคมครูภาษาเยอรมันในประเทศไทย *TDLV-Forum* ฉบับที่ 4: 86-106.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย